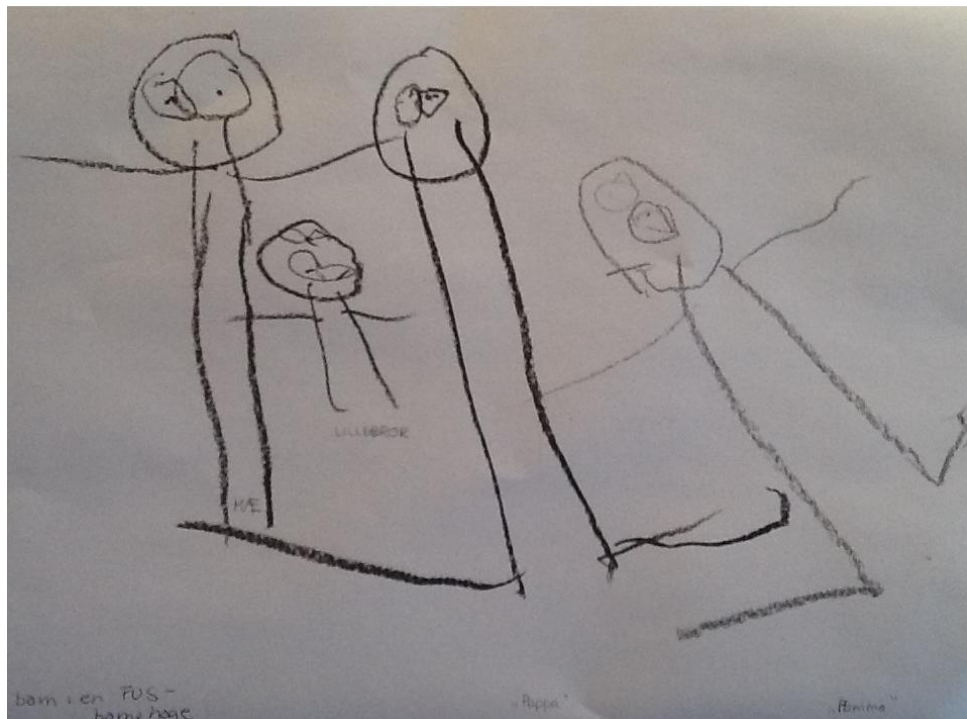

Prosjektbeskrivelse

Barndom i "NowHereLand"

- å være barn av papirløse migranter i Norge

Et prosjekt som har fokus på å tilføre positive opplevelser i hverdagen til barn av papirløse migranter. Prosjektet er basert på metoden til Home – Start Familiekontakten
Metoden baserer seg på bruk av frivillige familiekontakter som gir hjelp og støtte til familiene.

Barndom i "NowHereLand"

- å være barn av papirløse migranter i Norge

Barndom i "NowHereLand" har fokus på å tilføre positive opplevelser i hverdagen til barn av papirløse migranter.

BAKGRUNN

I Norge lever det 10 000 - 20 000 mennesker uten lovlig opphold.

De har ulike historier og ulike grunner til å bli værende. De lever i et slags "ingenstedsland" og opplever store helsemessige, sosiale og rettighetsmessige utfordringer.

Tilværelsen for mange av disse familiene er fulle av problemer og mangler og som flere uttrykker det;

"En tilværelse full av "ikke": Ikke bolig, ikke arbeid, ikke penger, ikke familie, ikke trygghet, ikke mening, ikke muligheter, ikke likhet, ikke papirer, ikke rettferdighet. Ingenting.

Helsesenteret for papirløse migranter ble opprettet i 2009 og drives av Kirkens Bymisjon og Norges Røde kors.

Etableringen av senteret ble begrunnet ut fra humanitære behov og hensynet til menneskerettighetene.

Senteret drives av tre-fire ansatte og av om lag hundre frivillige helsearbeidere som rullerer på å være tilstede.

Norge var det tredje siste landet i Europa som fikk et slik tilbud til mennesker med begrensede helserettigheter.

Senteret ligger i Oslo og behandler mellom 500 og 1000 mennesker i året.

I tillegg til ordinære helsetjenester, pågår nå også et prosjekt som skal videreutvikle det psykososiale helsetilbudet ved senteret.

Det var i denne sammenheng vi først kom i kontakt med helsesenteret for papirløse migranter.

Kirkens Bymisjon Barneverntiltak i Oslo har siden 1999 har drevet et frivillig arbeid; Home-Start Familiekontakten (HSF). HSF har sin opprinnelse i England hvor de har drevet med dette arbeidet i 40 år. Norge fikk sin første avdeling i 1995 og har i dag 32 avdelinger fordelt over hele landet.

Metoden baserer seg på bruk av frivillige familiekontakter som gir hjelp og støtte til familiene i familiens eget hjem. Familiene får besøk en gang i uka i to til fire timer.

Familiekontakten gjør varierte oppgaver med utgangspunkt i familiens ønsker og behov. Relasjonen mellom familien og familiekontakten følges opp av en lønnet koordinator med kontinuerlig veiledning og evaluering. Målgruppen for dette arbeidet er familier med minst et barn under skolealder.

Vi har utviklet høy kompetanse på bruk av frivillighet innenfor vårt fagfelt. Erfaringene fra det frivillige arbeidet har vært svært positive. Familier som får hjelp fra frivillige i FORUS sier blant annet at de har fått en venn, en de kan stole på, en voksen som bryr seg om barnet, en som kan lytte osv.

Helsesenteret for papirløse migranter har kontaktet oss i forhold til å sette inn frivillig hjelp til noen av familiene de møter som har små barn for om mulig å kunne gi noe avlastning/hjelp/støtte i den vanskelige situasjonen disse familiene er i. Dette har vi et ønske om å arbeide videre med og prøve ut.

Stadig flere barn vokser opp som papirløse i Norge. Vi ønsker gjennom dette prosjektet å ha hovedfokus på barnas situasjon

MÅLSETTING:

Vi har som målsetting å bidra til å forebygge og redusere omfanget av problemer barna kan få med seg videre i livet.

Å leve med den frykt og usikkerhet det innebærer å være papirløs migrant har varige konsekvenser for barns utvikling og psykiske helse.

For å utvikle seg positivt trenger barna en så normalisert barndom som mulig med aktivitet, gode opplevelser og å få et pusterom fra det som er vanskelig. Vi ønsker med prosjektet å gi barna noen gode barndomsminner.

Det at barna får positive opplevelser og blir ivaretatt vil også komme foreldrene til gode. Det kan gi dem et pusterom. Foreldrene kan gjennom frivillig hjelp få en voksen person som kan gi dem støtte i foreldrerollen.

Målet er å redusere stress, overbelastning og bidra til styrket psykisk helse for hele familien.

Familiene har lite nettverk og gjennom å sette inn frivillige i disse familiene ønsker vi å gi barna økt livskvalitet. En støtteperson kan være av stor verdi og gi økt stabilitet i barnas liv.

Vi vil prøve ut om familier som lever som papirløse migranter kan nyttiggjøre seg hjelp fra frivillige, etter modell fra Home-Start familiekontakten.

MÅLGRUPPE

Småbarnsfamilier som lever i Norge som papirløse migranter.

Vi tenker at disse barna får sin barndom på vent. Tilværelsen deres vil være preget av at familiene lever med store belastninger. Det å leve i et samfunn som papirløs kan stride mot barns behov for stabilitet, omsorg og beskyttelse. De trenger, på samme måte som alle barn, stimulering, utviklingsmuligheter og en egen arena for lek og positive opplevelser.

De vil ha behov for et pusterom fra bekymring, usikkerhet og sorg som preger familiens hverdag.

Mange av barna har ikke barnehageplass og går glipp av gode utviklingsmuligheter og opplevelser. Familiene har en ustabil bosituasjon og mange flytter svært ofte. Barn i slike familier får i liten grad muligheter til å etablere og å opprettholde gode relasjoner til andre enn foreldrene

Mennesker som ønsker å bidra med frivillig innsats overfor disse familiene.

Gjennom dette prosjektet vil frivillige med engasjement for denne gruppen få muligheten til andre utfordringer enn de vanligvis møter i HSF.

Som frivillig må man gjennomføre et forberedelseskurs, forevise politiattest og underskrive på avtale om taushetsplikt.

Alle som melder seg som interesserte har en individuell samtale med koordinator før forberedelseskurset. Det stilles krav til personlig egnethet, evne til refleksjon og innlevelse, pålitelighet, ansvarlighet og forståelse av graden av forpliktelse.

HVORDAN PROSJEKTET SKAL GJENNOMFØRES

Vi vil sette inn en frivillig som familiekontakt i papirløse familier. Vi vil i hovedsak følge samme arbeidsmetode som i HSF.

Rekruttere frivillige.

Forberedelseskurs.

Alle frivillige må gjennomgå et forberedelseskurs på 24 timer. Kurset går i hovedtrekk ut på å forberede dem på rollen som frivillig og hvordan møte de ulike familiene. Temaer på kurset vil blant annet være holdninger/verdier, kommunikasjon, kulturforskjeller, engasjement og grenser, spesielle utfordringer i papirløse familier. I kurset vil vi legge vekt på å ha en variasjon av informasjon, forelesning og gruppeoppgaver/refleksjon hvor alle kursdeltakerne kan bidra og bli utfordret på egne holdninger og motiv. I tillegg er disse kursene viktige for å gi koordinatorene kjennskap til den enkelte frivillig, deres kompetanse, holdninger og ønsker, noe som igjen er et viktig grunnlag for å kunne finne fram til hvem som passer best til de ulike oppdragene.

Kopling/oppfølging/avslutning:

Vårt mål er at tilbudet skal preges av forutsigbarhet og kontinuitet for både frivillig og mottaker. Koordinator skal gjennom oppfølging av hver enkelt relasjon bidra til å skape trygge rammer for begge parter.

Når vi har en frivillig og en mottaker som vi mener kan utfylle hverandre, tar vi kontakt med de involverte og presenterer disse anonymt for hverandre. Deretter arrangerer vi et møte med mottaker dersom dette er ønskelig fra begge parter. Koordinator er alltid til stede ved det første møtet. Deretter avgjør de selv, i samråd med koordinator, om de ønsker å gå videre med kontakten. Dersom de ønsker dette så møtes de igjen uten at koordinator er til stede. Det settes opp en enkel skriftlig avtale. Etter 2 – 4 møter mellom frivillig og mottaker har vi første evaluering med koordinator til stede.

Utover dette gjennomfører vi jevnlig evalueringer med begge parter til stede. Hyppigheten i dette har vi tilpasset etter behov i hver enkelt sak I tillegg har vi ofte mye kontakt med begge parter gjennom telefon eller E - post der det luftes alt fra tanker, gløder eller eventuelle utfordringer. Dette er frivillig for begge parter. De frivillige tilbys individuell veiledning underveis. Behovet for veiledning varierer ut fra oppgavens kompleksitet og den frivilliges kompetanse.

Hvor lenge hjelpen skal pågå avtales i hvert enkelt tilfelle ut fra behov hos den som søker hjelpen og muligheter hos den frivillige. Vi legger opp til et avsluttende møte hvor også koordinator deltar. Det er ønskelig at den avtalte relasjonen mellom mottaker og den frivillige får en tydelig begynnelse og slutt slik at det ikke gis rom for uavklarte forventninger. Når det gjelder disse familiene vil dette trolig ikke alltid la seg gjøre fordi familien kan bli sendt ut av landet på kort varsel. Dette er det viktig at vi forbereder de frivillige på.

De frivillige vil bli en del av et nettverk i Kirkens Bymisjon gjennom å delta på ulike sosiale og kulturelle arrangementer, gruppeveiledninger, kurs og seminarer i regi av Forus eller Kirkens Bymisjon sentralt.

Andre utfordringer vi ser gjelder for denne gruppa er:

- Mange foreldre vil være preget av angst og depresjon.
- Familien har ikke nødvendigvis en bosituasjon som gjør det mulig å bruke hjemmet som hovedarena.
- Det kan føles for risikabelt å :
 - ferdes ute i det offentlige rom sammen med den frivillige
 - la barna være alene sammen med den frivillige
- Vi vil møte flere familier som ikke snakker norsk, så kommunikasjonen vil være en utfordring.

- Vi ser for oss at det må være noe mer fokus på aktivitet med barna enn i andre familier vi arbeider med fordi vi tenker at dette er barn som har få andre tilbud.

FORUTSETNINGER FOR Å LYKKES

Avdeling for frivillighet har to koordinatore, begge med lang erfaring både fra barnefaglig og frivillig arbeid. De har også erfaring med småbarnsfamilier med minoritetsbakgrunn.

Vi har tilgang på frivillige og har en etablert metode for opplæring og oppfølging av frivillige.

Kirkens Bymisjon har som oppdrag å handle når menneskelig nød avdekkes. Papirløse migranter er en gruppe som Kirkens Bymisjon Oslo allerede er sterkt engasjert i, bl.a. gjennom Helsesenteret for papirløse migranter.

Helsesenteret for papirløse migranter vil være en sentral samarbeidspartner i det videre arbeidet, blant annet med å sette oss i kontakt med aktuelle familier. Home-Start Forus har allerede etablert et samarbeid med senteret.

FRAMDRIFTSPLAN FOR PROSJEKTET

1. år

- ✚ kartlegge antall familier og deres behov, hva slags tilbud har de pr. i dag
- ✚ tilegne oss kunnskap om målgruppa, og spesielle utfordringer de frivillige kan møte
- ✚ rekruttering og opplæring av frivillige som kan ivareta disse familiene som er i en spesiell situasjon
- ✚ starte opp kartlegge hva som gjøres for papirløse i andre land, innhente gode erfaringer
- ✚ prøve ut HSF i anslagsvis 3-4 familier
- ✚ samle erfaringer for videreutvikling og opplæring av de frivillige

2. år

- ✚ videreføre arbeidet med hjelp til papirløse familier (som år 1)
- ✚ Vi vil kontinuerlig rekruttere nye frivillige, arrangere forberedelseskurs, koble dem til familier som ønsker hjelp og følge opp relasjonene med veiledning gjennom hele prosjektperioden.
- ✚ utvide tilbudet til anslagsvis 5-10 familier som får frivillig hjelp
- ✚ utarbeide kursmateriale og verktøy for oppfølging og veiledning av de frivillige
- ✚ fortsette kartleggingen hva som gjøres for papirløse i andre land, innhente gode erfaringer

3. år

- ✚ ut fra behovskartlegging og erfaringer etablere et aktivitetstilbud for målgruppen
- ✚ markedsføre metoden til andre innenfor fagfeltet
- ✚ Erfaringene vil være til nytte for andre aktører innen frivillighet i det sosialfaglige feltet.
- ✚ i løpet av året er prosjektet implementert i avdelingens HSF arbeid
- ✚ videreføre arbeidet med å hjelpe papirløse familier (som år 1 og 2)
- ✚ evaluering

VERDI FOR MÅLGRUPPEN OG SAMFUNNET

Norge har forpliktet seg til å følge FNs barnekonvensjon som bl.a skal sikre barn rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv (FNs barnekonvensjon §31).

Grunnleggende behov må dekkes og menneskerettighetene må holdes i hevd også for gruppen papirløse migranter.

Barna har ikke valgt sin skjebne, de blir ofre for foreldrenes vurderinger og valg og myndighetenes politikk.

Barn er først og fremst barn, uavhengig av migrasjonsstatus.

Kirkens Bymisjon ønsker gjennom sitt arbeid å bidra til å utløse livsmot og mestringssevne.

Riktige aktivitetstilbud kan bidra til trygghet og ferdigheter slik at barna kan klare seg godt og bli selvstendige deltakere i samfunnet enten de får opphold i Norge eller avslag og skal returnere til sitt opprinnelsesland.

Ved å hjelpe foreldrene kan de få overskudd til å ta gode avgjørelser for sin familie. Det handler om å hjelpe mennesker her og nå, ikke om å ta stilling til deres situasjon som papirløse

FORMIDLING VIDERE

Vi ønsker å markedsføre metoden til andre innenfor fagfeltet da vi tenker at erfaringene vil være til nytte for andre aktører innen frivillighet i det sosialfaglige feltet.

VIDEREFØRING AV PROSJEKTET

Vi har som mål at etter 3 år er frivillig innsats i papirløse familier en integrert del av vår avdelings HSF - arbeid.

ETISKE VURDERINGER

Vi ser at det å sette inn frivillige i familier som lever som papirløse migranter vil innebære noen ekstra utfordringer og dilemmaer.

Det blir viktig å tydeliggjøre for familiene at det er begrenset hva vi kan bidra med og vi kan i hvert fall ikke gi dem det de ønsker seg mest – oppholdstillatelse. Det blir viktig at de er klar over at de ikke får en talsperson i forhold til sin sak.

Vi kan heller ikke bidra med hjelp til bolig, arbeid etc.

Dette blir også et viktig tema overfor de frivillige. De må tåle å se at familiene kan ha store belastninger og behov utover det vi har mulighet til å hjelpe dem med. Det vi kan bidra med i familiene er først og fremst et pusterom, gi barna noen positive opplevelser, støtte i foreldrerollen, være et medmenneske. Frivillige i disse familiene vil få ekstra tett oppfølging og veiledning.

Det å sette inn hjelp i familier som oppholder seg ulovlig i landet kan oppfattes som kontroversielt.

Vi ser på frivillig hjelp som vi har skissert i disse familiene som en forlengelse av den hjelpen Helsesenteret for papirløse migranter allerede gir.

Det skal være humanitær hjelp med hovedvekt på sosiale behov, familienes psykiske helse.

Vi viser til utlendingsloven om lovligheten av humanitær bistand til personer med ulovlig opphold:

”Den som utøver humanitær bistand til utlending som oppholder seg ulovlig i riket, skal ikke kunne straffes for medvirkning til ulovlig opphold med mindre

A, vedkommende har hatt til hensikt å hjelpe utlendingen til å unndra seg plikten til å forlate riket, og

B, hjelpen har vanskeliggjort myndighetenes mulighet til å få til en utsendelse.”

Prosjektet finansieres i sin helhet av Extrastiftelsen for 2 år, 2014 -2015

Oslo, Juni 2013

Kari Waage
Prosjektleder

Björg Engebretsen
Prosjektmedarbeider

Gudrun Jansson
Prosjektmedarbeider

